«تعادل» روند معاملات بازارهای جهانی را بررسی می کند

زنگ خطر در بورس‌های جهانی

بازارهای سهام جهان در آغاز معاملات روز دوشنبه، در شرایطی با افزایش نسبی شاخص‌های آتی بورس امریکا همراه شدند که سرمایه‌گذاران همچنان تحت‌تأثیر موج فروش هفته گذشته سهام مرتبط باهوش مصنوعی قرار دارند. رشد معاملات آتی شاخص‌های اصلی وال‌استریت در کنار تحولات بازار انرژی و انتظار برای انتشار گزارش‌های مالی شرکت‌های بزرگ فناوری، نشانه‌ای از تلاش معامله‌گران برای بازگشت به بازار است؛ بااین حال، نگرانی‌ها درباره پایداری سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های هوش مصنوعی، افزایش بدهی شرکت‌ها و چشم‌انداز بازدهی این سرمایه‌گذاری‌ها همچنان بر فضای معاملات سایه انداخته است. در معاملات ابتدایی روز دوشنبه، معاملات آتی شاخص نزدک ۱۰۰ با رشد ۱.۳۲ درصدی همراه شد. معاملات آتی میانگین صنعتی داوجونز نیز ۰.۵۳ درصد، معادل ۲۷۸ واحد، افزایش یافت و معاملات آتی شاخص S&P۵۰۰ رشد ۰.۲ درصدی را تجربه کرد. این تحرکات در شرایطی رخ داد که بازار سهام امریکا هفته گذشته یکی از دوره‌های نزولی قابل‌توجه خود را پشت سر گذاشت و سهام شرکت‌های فعال در حوزه هوش مصنوعی بافشار فروش گسترده‌ای مواجه شدند.

عقب‌نشینی وال‌استریت پس از هفته‌ای پرتنش

عملکرد شاخص‌های اصلی بورس امریکا در هفته گذشته نشان داد که نگرانی‌های مرتبط باهوش مصنوعی تا چه اندازه بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر گذاشته است. شاخص S&P۵۰۰ در مجموع نزدیک به ۲ درصد افت کرد؛ کاهشی که بزرگ‌ترین افت هفتگی این شاخص از اواخر ژوئن محسوب می‌شود. در همین حال، شاخص نزدک با سقوط ۴.۵ درصدی مواجه شد و روند صعودی چهارهفته‌ای خود را متوقف کرد. افت شدید نزدک اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا این شاخص به سهام شرکت‌های فناوری و رشدمحور وابستگی قابل‌توجهی دارد و تغییر انتظارات درباره آینده هوش مصنوعی می‌تواند تأثیر مستقیمی بر ارزش‌گذاری شرکت‌های حاضر در آن داشته باشد. در ماه‌های گذشته، توسعه مدل‌های هوش مصنوعی، افزایش تقاضا برای توان پردازشی و گسترش مراکز داده از جمله عواملی بوده‌اند که توجه سرمایه‌گذاران را به شرکت‌های فناوری جلب کرده‌اند. بااین حال، افزایش هزینه‌های زیرساختی و نگرانی درباره سرعت تبدیل این سرمایه‌گذاری‌ها به درآمد و سود پایدار، اکنون پرسش‌های تازه‌ای را پیش روی بازار قرار داده است. در چنین شرایطی، سرمایه‌گذاران بیش از گذشته به‌دنبال شواهدی هستند که نشان دهد رشد تقاضا برای خدمات هوش مصنوعی می‌تواند هزینه‌های سنگین توسعه این فناوری را توجیه کند. اگرچه افزایش درآمد شرکت‌های فعال در این حوزه همچنان ادامه دارد، اما بازار به‌تدریج از تمرکز صرف بر رشد درآمد فاصله گرفته و به موضوعاتی مانند پایداری تأمین مالی، میزان بدهی و بازده سرمایه توجه بیشتری نشان می‌دهد.

نگرانی درباره درآمد شرکت‌های هوش مصنوعی

یکی از عواملی که به تشدید نگرانی‌ها در بازار سهام امریکا کمک کرد، گزارش منتشرشده درباره درآمد شرکت آنتروپیک بود. شبکه CNBC به نقل از منابع خود گزارش داد که درآمد سه‌ماهه سوم این شرکت در مجموع به ۱۶.۸ میلیارد دلار رسیده است؛ رقمی که در مقایسه با درآمد ۱۱.۶ میلیارد دلاری سه‌ماهه دوم افزایش نشان می‌دهد. باوجود رشد درآمد آنتروپیک، این گزارش پرسش‌هایی را درباره سرعت توسعه بازار هوش مصنوعی و انتظارات سرمایه‌گذاران از رشد آینده این صنعت مطرح کرد. در واقع، موضوع اصلی صرفاً افزایش یا کاهش درآمد شرکت‌ها نیست، بلکه میزان انطباق عملکرد واقعی آنها با انتظارات بالایی است که در بازار شکل گرفته است. زمانی که ارزش‌گذاری شرکت‌ها بر پایه تداوم رشد سریع و افزایش تقاضا انجام می‌شود، هر نشانه‌ای از احتمال کندشدن روند توسعه می‌تواند به تغییر انتظارات و افزایش فشار فروش منجر شود. از این منظر، حتی رشد درآمد نیز لزوماً برای حفظ خوش‌بینی بازار کافی نیست؛ به‌ویژه زمانی که سرمایه‌گذاران درباره میزان هزینه‌های موردنیاز برای ادامه این رشد و توانایی شرکت‌ها برای ایجاد بازدهی متناسب با سرمایه‌گذاری‌های خود تردید دارند. این نگرانی‌ها تنها به شرکت‌های ارایه‌دهنده خدمات هوش مصنوعی محدود نمانده و به کسب‌وکارهایی نیز گسترش یافته است که زیرساخت‌های موردنیاز این صنعت را فراهم می‌کنند. شرکت‌های فعال در زمینه مراکز داده و خدمات پردازشی، به دلیل نیاز به سرمایه‌گذاری‌های سنگین، تأمین مالی گسترده و وابستگی به تقاضای آینده، بیش از گذشته در کانون توجه بازار قرار گرفته‌اند.

کورویو در مرکز نگرانی‌های اعتباری

شرکت کورِویو (CoreWeave)، فعال در حوزه زیرساخت‌های پردازش ابری و مراکز داده، یکی از مهم‌ترین نمونه‌های فشار فروش اخیر در بخش هوش مصنوعی بوده است. این شرکت برای ساخت مراکز داده‌ای که ظرفیت پردازشی آنها را به شرکت‌های فناوری اجاره می‌دهد، از حجم قابل‌توجهی بدهی استفاده کرده است. همین موضوع باعث شده است که تغییر انتظارات درباره رشد تقاضا و بازدهی سرمایه‌گذاری‌های هوش مصنوعی، تأثیر مستقیمی بر ارزیابی سرمایه‌گذاران از وضعیت مالی آن داشته باشد. سهام کورویو در هفته گذشته ۲۵ درصد سقوط کرد؛ افتی که بزرگ‌ترین کاهش هفتگی این سهم از نوامبر ۲۰۲۵ به شمار می‌رود. هم‌زمان، نگرانی‌ها در بازار اوراق قرضه شرکتی نیز افزایش‌یافته و سرمایه‌گذاران نسبت به ریسک اعتباری این شرکت محتاط‌تر شده‌اند. گزارش‌ها حاکی از آن است که مبادلات نکول اعتباری کورویو به سطوح نگران‌کننده‌ای رسیده‌است؛ موضوعی که حساسیت بازار نسبت به توانایی شرکت برای مدیریت تعهدات مالی خود را نشان می‌دهد. اهمیت این تحولات در آن است که ریسک‌های مرتبط باهوش مصنوعی دیگر فقط در نوسان قیمت سهام شرکت‌های فناوری منعکس نمی‌شوند، بلکه بازار اعتبار را نیز تحت‌تأثیر قرار داده‌اند. زمانی که سرمایه‌گذاران نسبت به توان بازپرداخت بدهی یا پایداری جریان‌های نقدی یک شرکت تردید پیدا می‌کنند، هزینه تأمین مالی آن می‌تواند افزایش یابد و این مساله در ادامه بر برنامه‌های توسعه‌ای شرکت اثر بگذارد. معامله‌گران گلدمن ساکس روز جمعه اعلام کردند که فاصله بازدهی اوراق اعتباری مرتبط باهوش مصنوعی، به‌ویژه اوراق مربوط به شرکت‌های بزرگ‌مقیاس ابری، به گسترده‌ترین سطوح سال رسیده‌است. به گفته آنها، آخرین باری که این فاصله‌ها تاحدودمشابهی افزایش یافته بود، قیمت سهام شرکت‌های پایه حدود ۱۵ درصد پایین‌تر قرار داشت.

پایان دوران رشد بی‌وقفه هزینه‌های هوش مصنوعی؟

به اعتقاد معامله‌گران گلدمن ساکس، گسترش نگرانی‌ها درباره ریسک‌های اعتباری هوش مصنوعی، سرمایه‌گذاران را با این پرسش مواجه کرده است که آیا رشد هزینه‌های این صنعت می‌تواند با همان سرعت گذشته ادامه پیدا کند یا خیر. آنها معتقدند هزینه‌های سرمایه‌ای مرتبط باهوش مصنوعی احتمالاً به اوج خود نزدیک شده‌اند و در نتیجه، موضوعاتی مانند نحوه تأمین مالی پروژه‌ها، پایداری مدل‌های کسب‌وکار و میزان بازده سرمایه‌گذاری، به محور اصلی بحث‌های بازار تبدیل شده‌اند. این تغییر جهت نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران به‌تدریج در حال عبور از مرحله تمرکز بر ظرفیت رشد این فناوری و ورود به مرحله ارزیابی دقیق‌تر هزینه‌ها و نتایج مالی آن هستند. در این چارچوب، افزایش درآمد شرکت‌های هوش مصنوعی به‌تنهایی نمی‌تواند تمام نگرانی‌ها را برطرف کند. بازار باید اطمینان پیدا کند که درآمدهای ایجادشده، توانایی پوشش هزینه‌های عملیاتی و سرمایه‌ای را دارند و شرکت‌ها می‌توانند بدون افزایش نامتناسب بدهی، به توسعه فعالیت‌های خود ادامه دهند. معامله‌گران گلدمن ساکس همچنین به افزایش بدبینی در بازار، محدودبودن گستره مشارکت سهام در روند صعودی و بالابودن حجم معاملات فروش اشاره کردند. به گفته آنها، حجم معاملات فروش در روز جمعه دومین سطح بالای ثبت‌شده از این نوع معاملات پس از ماه ژوئن سال جاری بود.

بازار انرژی نفت میان ریسک‌های ژئوپلیتیکی

بازار نفت نیز در آغاز هفته تحت‌تأثیر مجموعه‌ای از عوامل ژئوپلیتیکی قرار داشت. افزایش حملات به کشتی‌ها در خلیج‌فارس و حملات اوکراین و روسیه به زیرساخت‌های انرژی، توجه معامله‌گران را به‌احتمال اختلال در عرضه نفت و فرآورده‌های انرژی جلب کرده است. اوکراین روز یکشنبه به یک پایانه نفتی در سن‌پترزبورگ روسیه حمله کرد؛ رخدادی که در کنار سایر حملات به زیرساخت‌های انرژی، نگرانی‌ها درباره تداوم اختلال در جریان عرضه را افزایش داده است. در همین حال، معاملات آتی نفت با سررسیدهای طولانی‌تر تحت‌تأثیر انتظاراتی قرار گرفته‌اند که بر اساس آنها، اختلالات زیرساختی انرژی ممکن است تا سال ۲۰۲۷ ادامه پیدا کند. بااین‌وجود، معاملات آتی نفت خام برنت و وست تگزاس اینترمدیت در روز یکشنبه اندکی کاهش یافتند؛ بنابراین، بازار نفت در شرایطی قرار دارد که نگرانی‌های مربوط به عرضه و ریسک‌های ژئوپلیتیکی از یک سو و تحولات کوتاه‌مدت قیمت از سوی دیگر، مسیر معاملات را شکل می‌دهند. قیمت‌های نسبتاً باثبات نفت در آغاز معاملات روز دوشنبه نیز به بهبود فضای بازار سهام کمک کرد. بااین حال، تداوم اثرگذاری این عامل به تحولات بعدی در بازار انرژی و میزان تأثیرگذاری تنش‌ها بر عرضه واقعی نفت بستگی دارد.

نوسان در بورس‌های آسیایی

در بازارهای آسیایی، روند معاملات یکدست نبود و شاخص‌های مهم منطقه عملکرد متفاوتی را ثبت کردند. شاخص کوسپی کره جنوبی با رشد ۱.۷۶ درصدی همراه شد و شاخص S&P/ASX ۲۰۰ استرالیا نیز ۰.۴۴ درصد افزایش یافت. در مقابل، شاخص نیکی ۲۲۵ ژاپن ۰.۶۲ درصد کاهش پیدا کرد. شاخص CSI ۳۰۰ چین نیز معاملات روز را باافزایش نسبی به پایان رساند. این اختلاف عملکرد نشان می‌دهد که واکنش بازارهای آسیایی به تحولات جهانی یکسان نبوده است. در شرایطی که سرمایه‌گذاران در سطح بین‌المللی در حال ارزیابی مجدد ریسک‌های مرتبط باهوش مصنوعی و بازار اعتبار هستند، بازارهای منطقه‌ای نیز تحت‌تأثیر عوامل داخلی و انتظارات مربوط به عملکرد شرکت‌ها قرار دارند. رشد شاخص کوسپی و بازار استرالیا در کنار افت نیکی ژاپن، تصویری متفاوت از معاملات منطقه ارایه می‌کند؛ تصویری که نشان می‌دهد نمی‌توان صرفاً بر اساس تغییرات بازار امریکا، مسیر یکسانی را برای تمام بورس‌های آسیایی در نظر گرفت.

فرانسه زیر فشار اعتراضات و نگرانی‌های اقتصادی

در اروپا، بازار سهام فرانسه روز دوشنبه در شرایطی با افت مواجه شد که اعتراضات گسترده آخر هفته، فضای اجتماعی و اقتصادی این کشور را تحت‌تأثیر قرار داده بود. اعتراضات سراسری که در واکنش به افزایش قیمت‌ها و افت کیفیت خدمات عمومی شکل گرفت، به یکی از عوامل فشار بر احساسات سرمایه‌گذاران تبدیل شد. شاخص CAC ۴۰ فرانسه باافت ۱.۰۲ درصدی مواجه شد. این کاهش در شرایطی رخ داد که دومین اقتصاد بزرگ منطقه یورو همچنان با رشد ضعیف و افزایش بدهی دست‌وپنجه نرم می‌کند. ترکیب نارضایتی‌های اجتماعی و چالش‌های اقتصادی می‌تواند بر ارزیابی سرمایه‌گذاران از چشم‌انداز فعالیت شرکت‌ها و ثبات محیط اقتصادی تأثیر بگذارد. در سطح گسترده‌تر اروپا نیز شاخص استاکس ۶۰۰ تا ساعت ۰۸:۰۷ به‌وقت گرینویچ با کاهش ۰.۳۹ درصدی به ۶۴۲.۲۴ واحد رسید. این افت در حالی ثبت شد که شاخص مذکور در هفته پیش از آن بیش از ۲ درصد رشد کرده بود. در میان گروه‌های بورسی، سهام بانک‌ها بیشترین کاهش را تجربه کرد و شاخص این گروه ۱.۴ درصد پایین آمد. همچنین شاخص اصلی بورس اسپانیا، IBEX که وزن قابل‌توجهی از سهام بانکی در آن وجود دارد، ۰.۹ درصد افت کرد. افت سهام بانکی در کنار کاهش شاخص‌های اصلی اروپا نشان می‌دهد که احتیاط سرمایه‌گذاران به یک صنعت یا کشور محدود نبوده است. بااین حال، تحولات سیاسی و اقتصادی فرانسه در آغاز هفته به‌طور ویژه بر فضای معاملات این کشور تأثیر گذاشت.

تغییر معماری بازارهای انرژی پاشنه آشیل محاسبات امریکا

مدیرعامل بورس انرژی ایران سه سناریوی قابل پیش‌بینی درباره چشم‌انداز بازار انرژی در تنگه هرمز را «تداوم وضعیت کنونی»، «مذاکره و دستیابی به نوعی بازگشایی تدریجی» و «تشدید تنش» عنوان کرد و گفت: سناریوی محتمل ادامه وضعیت فعلی است و سناریوی مطلوب ذینفعان بین‌المللی بازگشایی از طریق مذاکره و توافق است و هرچه به دوره‌های سردتر سال نزدیک شویم، این سناریو اعتبار و احتمال بیشتری پیدا می‌کند. محمد نظیفی در نشست بین‌المللی «گفت‌وگوی امنیت انرژی آسیا ۲۰۲۶» که ظهر روز شنبه مورخ ۱۸ مهر ماه ۱۴۰۵ به میزبانی مجمع پژوهشگران هند برگزار شد، در سخنانی با عنوان تنگه هرمز، امنیت دریایی و تحول معماری بازارهای انرژی اظهار کرد: امنیت انرژی دو مولفه اصلی دسترسی‌پذیری و قیمت اقتصادی را شامل می‌شود و فقط به مساله دسترسی به منابع فیزیکی مربوط نیست، بلکه امکان تأمین انرژی با قیمت مناسب را نیز در بر می‌گیرد. نظیفی خاطرنشان کرد: درباره تنگه هرمز و خلیج فارس پرسش‌ها و پاسخ واضحی مطرح است، از جمله اینکه حاکمیت تنگه هرمز با چه کشوری است؟ و پاسخ آن بر اساس جغرافیا ایران و عمان می‌تواند باشد. پرسش دیگر اینکه چه کسی می‌تواند بر عبور از این مسیر اثر بگذارد؟ یا هرگونه اختلال در جریان انرژی، تا چه اندازه بر قیمت انرژی و همچنین بر دسترسی به آن تأثیر می‌گذارد؟ وی ادامه داد: این در حالی است که گزاره مهم مساله دیگری است و آن اینکه معماری بازارها طی سه یا چهار دهه اخیر تغییر کرده و معتقدم سیاست‌گذاران غربی این موضوع را نادیده گرفته بودند. مدیرعامل بورس انرژی ایران با اشاره به اینکه باید در نظر داشته باشیم که اهمیت تنگه هرمز و خلیج فارس، در بازارهای انرژی موضوعی فرعی یا حاشیه‌ای نیست، ادامه داد: بیش از ۲۰ درصد انرژی دنیا، از جمله گاز مایع، و نفت خام، از تنگه هرمز عبور می‌کند، بنابراین به هیچ‌وجه نمی‌توان اهمیت آن را نادیده گرفت. وی یادآور شد: خطوط لوله و تأسیسات انتقال زمینی در منطقه مطرح شده‌اند، اما هنوز فاصله بسیار زیادی وجود دارد تا ظرفیت آنها به حجم انرژی جابه‌جاشده از مسیرهای دریایی و خود تنگه نزدیک شود و به نظرم دست کم در شرایط فعلی و طی ماه‌ها و سال‌های پیش رو نمی‌توان آنها را جایگزینی جدی دانست. وی بر این اساس تصریح کرد: درباره خلیج فارس سه بُعد متفاوت وجود دارد. یکی از آنها مساله حاکمیت بر تنگه و خلیج فارس است؛ منظور قدرت حاکمیتی است که تنگه هرمز را در خلیج فارس کنترل می‌کند، بُعد دوم استحکام و تاب‌آوری انتقال است و سوم بُعد سازگاری است و اینکه بازارها چگونه خود را با فراز و فرودهای عرضه و انواع مختلف ریسک تطبیق می‌دهند. نظیفی تاکید کرد: ساختار و معماری بازار در دهه‌های اخیر تغییر کرده است. در دهه‌های گذشته، بازارها عمدتاً ماهیتی فیزیکی داشتند و منابع و ذخایر فیزیکی تعیین‌کننده بودند؛ اما در چنددهه اخیر بازار تحول یافته است. تجارت فیزیکی و نقدی اکنون با قراردادهای آتی، اختیار معامله و سبدهای سرمایه‌گذاری در تعامل قرار گرفته و بازار مالی انرژی ارزشی ده برابر بازار فیزیکی آن دارد. وی گفت: بنابراین، قیمت‌ها دیگر مانند پنج یا شش دهه پیش به عرضه و تقاضا واکنش نشان نمی‌دهند؛ بلکه به ریسک‌هایی نیز واکنش نشان می‌دهند که در سراسر بازار، بر مبنای برآوردها و انتظارات سوداگرانه محاسبه می‌شوند.

پدیده پیش هشیاری در بازار انرژی

مدیرعامل بورس انرژی ایران ادامه داد: وقتی عمق بازارهای فیزیکی کاهش حساسیت آن و واکنش آن به رویدادها شدیدتر می‌شود. نظیفی به ابتکارهای اتحادیه اروپا و ایالات متحده برای آزادسازی ذخایر استراتژیک با هدف کاهش آثار شرایط تنگه هرمز و خلیج فارس بر کل بازار اشاره کرد و افزود: قیمت‌ها آنگونه که سیاست‌گذاران انتظار داشتند به این اقدامات واکنش نشان نداده‌اند. وی گفت: می‌توان این وضعیت را «پیش هشیاری» نامید. بازارهای انرژی جهان اکنون در وضعیت پیش هشیاری قرار دارند؛ یعنی حتی به کوچک‌ترین خبر درباره هر نوع توافق، تشدید تنش یا کاهش تنش در منطقه واکنشی چندبرابری نشان می‌دهند. نظیفی خاطرنشان کرد: برای نمونه، آزادسازی ۱۰۰ میلیون بشکه از سوی گروه هفت مطرح شد و اعضا با انجام آن موافقت کردند؛ اما به گمان من، این اقدام به اندازه‌ای که سیاست‌گذاران تصور می‌کردند موثر نبود. در چنین شرایطی، بازگشت به وضعیت پیش از جنگ، یعنی قیمت‌های پیش از جنگ، به نظر من همچنان دور از دسترس است.

۳ سناریو برای سرانجام بحران انرژی در تنگه هرمز

وی با تاکید بر اینکه تغییر ماهیت بازار یک مساله جدی و مهم است، درباره سناریوها و آن‌چه در ماه‌ها و سال‌های آینده شاهد خواهیم بود، گفت: معتقدم وضعیت «عبور گزینشی» که نوعی تعادل جدید است و اکنون در حال عمل کردن است، می‌تواند استمرار یابد و عرضه نامتوازن و قیمت‌های هرچه بالاتر را در بازار تداوم بخشد. وی این امر را نوعی دسترسی گزینشی برای عبور از تنگه هرمز و خلیج فارس که از سوی ایران و عمان فراهم می‌شود، توصیف کرد و ادامه داد: گزینه دوم، که امیدوارم ظرف ماه‌های آینده به آن برسیم، «بازگشایی مسیر از طریق مذاکره و توافق» است. نظیفی تصریح کرد: می‌توانیم به چنین وضعیتی برسیم و این وضعیت تعادل و معادله بهتری برای همه بازیگران بازار ایجاد می‌کند. این کار می‌تواند به تدریج انجام شود و آثار آن بر بازارها و قیمت‌ها نیز به تدریج ظاهر خواهد شد. وی اضافه کرد: ممکن است در سه یا چهار ماه آینده، یا شاید اندکی بیشتر وارد چنین مرحله‌ای شویم و در صورت امکان به توافق برسیم؛ توافقی واقعی برای بازگشایی مورد توافق طرف‌ها که پیامد مثبتی داشته باشد و وضعیتی بهتر از شرایط فعلی ایجاد کند. مدیرعامل بورس انرژی ایران گفت: گزینه‌های دیگری نیز وجود دارد؛ مانند شوک‌های کشتیرانی یا آسیب به زیرساخت‌ها، آن هم در صورتی که تنش در خلیج فارس تشدید شود و با توجه به سطح بسیار بالای تنش این نیز یکی از سناریوهای ممکن است. وی تاکید کرد: به اعتقاد من، سناریوی دوم برای همه طرف‌های درگیر بهتر است؛ اما سناریوی کنونی، یعنی عبور گزینشی از تنگه، تا حدی باثبات است و اکنون ادامه دارد. مدیرعامل بورس انرژی ایران ادامه داد: اگر عبور گزینشی ادامه پیدا کند، طبیعتاً سازگاری تجاری به تدریج ایجاد شده و امکان عبور بخشی از محموله‌ها از تنگه را فراهم خواهد کرد، اما محدودیت‌های سیاسی و امنیتی نیز تداوم خواهند یافت. وی خاطرنشان کرد: این محدودیت‌ها در قراردادهای بیمه و بازارهای مالی آثار تشدیدشونده خواهند داشت و با ورود به پاییز و زمستان و افزایش تقاضا در بازارهای سراسر جهان، آثار این وضعیت بر انرژی بیشتر خواهد شد. این مدیرعامل خاطرنشان کرد: سناریوی دوم، که امیدوارم عملی شود، بازگشایی از طریق مذاکره است. فکر می‌کنم هرچه به دوره‌های سردتر سال نزدیک شویم، این سناریو اعتبار و احتمال بیشتری پیدا می‌کند. رییس بورس انرژی ایران تاکید کرد: ممکن است گام‌های متقابلِ دو طرف، در قالب ترتیبی مرحله‌بندی شده، به نوعی بازگشایی منجر شود. امیدواریم این مسیر ادامه پیدا کند و طرف‌ها آن را انتخاب کنند. در این صورت، شاید بازارها آرام‌تر شوند، دسترسی و استطاعت‌پذیری بهبود پیدا کند و امنیت انرژی در وضعیت بهتری قرار گیرد.

رویداد

۳ سناریوی احتمالی پیش روی بورس

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در نشست هم‌افزایی مدیران شرکت‌های تامین سرمایه با تمرکز بر بررسی موانع و مشکلات مترتب بر کسب‌وکار شرکت‌های تامین سرمایه برگزار شد، ضمن سپاسگزاری از مدیران کانون نهادهای سرمایه‌گذاری برای برنامه‌ریزی منظم جلسات هم‌اندیشی و فصلی گفت: برگزاری این جلسات فرصت مناسبی برای هم‌اندیشی و تصمیم‌گیری درباره آینده بازار سرمایه است. حجت‌اله صیدی در این نشست که از سوی کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران برگزار شد، با اشاره به موضوع تحقیق برندگان جایزه نوبل اقتصاد امسال توضیح داد: جایزه امسال نوبل اقتصاد که باعنوان «مبانی خرد ثبات در اقتصاد کلان» به رابرت هال و مایکل وودفورد تعلق گرفت، پیوند بسیار نزدیکی با حوزه فعالیت بازار سرمایه دارد. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار از طراحی برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت برای بازار سرمایه خبر داد و به تشریح سناریوهای احتمالی پیش روی بازار در صورت انجام توافق، وقوع جنگ یا تداوم شرایط فعلی پرداخت. حجت‌اله صیدی همچنین از کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران خواست یک بسته یا سند سیاستی باهدف تعریف «نقش نهادهای مالی در ثبات اقتصادی» تدوین کند. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار با تاکید بر این نکته که مطالعات و تحقیقات ۲ برنده امسال جایزه نوبل اقتصاد مکمل یکدیگر است افزود: رابرت هال، یکی از برندگان این جایزه، بیش از ۵ دهه بر روی موضوع مبانی خرد اقتصاد کلان کار کرده و نشان داده تصمیم‌های خانوار در سطح خرد چگونه بر متغیرهای کلان اثر می‌گذارد. مایکل وودفورد، برنده دیگر این جایزه، نیز در زمینه سیاست پولی، انتظارات و چسبندگی قیمت‌ها کارهای بنیادین انجام داده‌است. او گفت: در چارچوب همین تحقیقات، فعالان بازار سرمایه نیز اغلب ضمن پیش‌بینی رویدادها، نسبت به آن واکنش نشان می‌دهند؛ اما پرسش اصلی این است که برای تحقق اتفاقات خوب می‌بایست چه اقداماتی انجام شود؟ رییس سازمان بورس و اوراق بهادار، با یادآوری پژوهشی که حدود سال ۲۰۱۰ انجام شد، توضیح داد: پرسش این پژوهش این بود که بنگاه‌ها چگونه شوک‌های کوچک اقتصادی را به تلاطم‌های بزرگ در اقتصاد کلان تبدیل می‌کنند؟ او توضیح داد: بنگاه‌های فعال در بازار سرمایه اعم از نهادهای مالی و ناشران، همگی تلاش می‌کنند تصمیم‌های درستی بگیرند؛ اما نتایج این تصمیم‌ها، که هر یک به‌تنهایی برای بنگاه عقلانی است، لزوماً به رشد اقتصادی، رفاه مردم و ثبات نمی‌انجامد، زیرا پیامدهای بیرونی (اکسترنالیتی) این تصمیم‌ها می‌تواند تلاطم بیشتری در کل اقتصاد ایجاد کند. صیدی تاکید کرد: نباید صرفاً به تصمیم‌های دولت، وزارتخانه‌های اقتصادی و بانک مرکزی دل بست. پرسش درست این است که چه اقداماتی می‌بایست برای بهبود وضعیت اقتصاد انجام شود. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار با تاکید بر نقش کلیدی نهادهای مالی در اقتصاد گفت: نقش کارگزاری‌ها، سبدگردان‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌های بورس در اقتصاد کم‌تر از سیاست‌گذاران نیست. او با استناد به یافته‌های وودفورد گفت: سیاست پولی با ابلاغ به نتیجه نمی‌رسد؛ بلکه رفتار خانوار و انتظارات بنگاه و مصرف‌کننده درباره قیمت‌ها، ریسک و تخصیص منابع، اثربخشی آن را تعیین می‌کند. از این‌رو بازار سرمایه باید به موضوعات فراتر از سود، پرهیز از زیان و افزایش سهم بازار هم فکر کند. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار با اشاره به عملکرد نهادهای مالی در دوران جنگ گفت: تدبیر و مدیریت شایسته این نهادها سبب شد بازار سرمایه تاب‌آوری خوبی نشان دهد و سریع به مسیر بازگردد؛ بدون این تدابیر، تحقق تعادل نسبی امکان پذیر نبود. او یادآور شد: با تعطیلی بازار در ۹ اسفند سال گذشته، دایماً به زمان بازگشایی فکر می‌کردیم. نقدشوندگی مساله اساسی بود، اما مهم‌تر از آن حفظ دارایی‌های سهامداران بود. از این رو، تصمیم گرفته شد، در وهله اول صندوق‌های سرمایه‌گذاری و سپس بازار سهام بازگشایی شود. صیدی گفت: جلسات آن دوران، تحت هر شرایطی برگزار می‌شد و مدیران نهادهای مالی همواره در این جلسات حاضر می‌شدند؛ امری که نشان‌دهنده بلوغ این نهادهاست. صیدی با تبریک آغاز به کار هیات‌مدیره جدید کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران گفت: در شرایط فعلی که تحریم‌ها و تهدیدها بر سر اقتصاد سایه افکنده از کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران می‌خواهم یک بسته یا سند سیاستی عملیاتی و قابل اقدام، برای تعریف «نقش نهادهای مالی در ثبات اقتصادی» تدوین کند تا به تعبیر برندگان نوبل اقتصاد ۲۰۲۶، بنیان‌های خرد به کمک ثبات اقتصاد کلان بیاید. او گفت: نهاد ناظر و تنظیم‌گر نیز باید در این مسیر موثر عمل کند. این یک چرخه است؛ وقتی شرایط کلان خوب باشد، کار بنگاه‌ها بهتر پیش می‌رود و وقتی بنگاه‌ها عملکرد مناسبی داشته باشند، وضع اقتصاد کلان نیز بهبود می‌یابد. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در بخش دیگری از صحبت‌های خود از طراحی برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت نهاد ناظر بازار سرمایه خبر داد و افزود: برنامه بلندمدت برای دو تا سه سال آینده طراحی می‌شود، برنامه کوتاه‌مدت نیز یک برنامه شش ماهه است که از ابتدای آبان تا پایان فروردین ۱۴۰۶ اجرایی خواهد شد. جزییات این برنامه‌ها در نشست‌های بعدی تشریح می‌شود. او با اشاره به اینکه ۳ سناریو در سطح سیاسی و بین‌المللی پیش روی بازار سرمایه قرار دارد، توضیح داد: سناریوی نخست، احتمال دستیابی به توافق در عرضه دیپلماسی است که احتمال آن از ۲ سناریوی دیگر کم‌تر است، اما در صورت تحقق، کاهش تحریم‌ها را در پی خواهد داشت. سناریوی دوم احتمال تشدید تنش و جنگ و سناریوی سوم، ادامه وضع فعلی است که محتمل‌ترین سناریو قلمداد می‌شود.

ابلاغ ضوابط تعیین نرخ سوخت نیروگاه‌ها

ضوابط جدید نرخ سوخت نیروگاهی و نحوه اعمال آن در قبوض مصرف‌کنندگان نهایی به شرکت‌های گروه عرضه برق، گاز، بخار و آب گرم ابلاغ شد. وزارت نیرو ضابطه جدید نرخ سوخت نیروگاهی و نحوه اعمال آن در قبوض مصرف‌کنندگان نهایی را ابلاغ کرد. بر اساس این ابلاغیه، نرخ سوخت نیروگاه‌های عرضه‌کننده برق در بازار عمده‌فروشی و تابلوی عادی بورس، ۱۲ هزار و ۸۳۰ ریال و نرخ سوخت نیروگاه‌های عرضه‌کننده برق در تابلوی آزاد بورس، ۹۶ هزار و ۲۲۵ ریال به ازای هر واحد سوخت تعیین شده است. این نرخ‌ها با احتساب مالیات و عوارض ارزش افزوده است.

اخبار

صدور ۲۵ مجوز جدید برای صندوق‌های سرمایه‌گذاری

آمار عملکرد هفته گذشته (بازه زمانی ۱۸ تا ۲۴ مهر ۱۴۰۵) مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس و اوراق بهادار در حوزه صدور انواع مجوزها منتشر شد. مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس و اوراق بهادار در بازه زمانی ۱۸ تا ۲۴ مهر ۱۴۰۵، مجوز افزایش سقف واحدهای سرمایه‌گذاری ۱۶ صندوق را صادر کرد. این صندوق‌ها شامل صندوق‌های سرمایه‌گذاری «در اوراق بهادار با درآمد ثابت حامی یکم مفید، در اوراق بهادار مبتنی بر کالا (طلا) عیار مفید، اختصاصی بازارگردانی اعتبار بازار سرمایه، در اوراق بهادار با درآمد ثابت هیوا، اختصاصی بازارگردانی ایساتیس پویا، اختصاصی بازارگردانی تصمیم‌ساز، در اوراق بهادار مبتنی بر کالا (انرژی) فارابی، در اوراق بهادار با درآمد ثابت نگین رفاه، در اوراق بهادار با درآمد ثابت ره‌آورد آباد مسکن، در اوراق بهادار با درآمد ثابت کیمیا، در اوراق بهادار مبتنی بر کالا دنای زاگرس، در سهام بخشی صنایع پاسارگاد، در اوراق بهادار با درآمد ثابت پایدار سپهر، پشتوانه کالایی پارسیان، در اوراق بهادار با درآمد ثابت فاروس نوید، در دارایی‌های ارزی با درآمد ثابت ارزی مانای ملت» است. بر اساس این گزارش مجموع ارزش مجوزهای صادر شده برای افزایش سقف‌های سرمایه‌گذاری در این بازه زمانی به ۶۲۱ هزار و ۲۰۶ میلیارد ریال رسید. مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس و اوراق بهادار در هفته گذشته، ۴ موافقت اصولی برای تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری «مختلط با ویژگی نیکوکاری تحت مدیریت سبدگردان ایساتیس پویا، در دارایی‌های ارزی با درآمد ثابت ارزی شرکت مشاوره سرمایه‌گذاری ترنج، در اوراق بهادار مبتنی بر کالا (نقره) سبدگردان گندم، صندوق خصوصی تحت مدیریت گروه مالی صبا تامین» صادر کرد. در هفته گذشته، برای ۳ صندوق سرمایه‌گذاری «در اوراق بهادار مبتنی بر کالا (نقره) آسمان، در اوراق بهادار با درآمد ثابت اندوخته ممتاز اول و در دارایی‌های ارزی با درآمد ثابت ارزی ملی کیمیا» مجوز پذیره‌نویسی صادر شد. در بازه زمانی یادشده، مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس و اوراق بهادار، ۲ مجوز فعالیت برای صندوق‌های سرمایه‌گذاری «در اوراق بهادار مبتنی بر کالا (طلا) الگوریتم و اختصاصی بازارگردانی بازار کوشا هوشمند آریا» صادر کرد.

«اکسید مولیبدن» و «کنسانتره مس» وارد بازار گواهی سپرده می‌شوند

بورس کالای ایران با پذیرش دو انبار جدید متعلق به شرکت ملی صنایع مس ایران، بستر ورود اکسید مولیبدن و کنسانتره مس به بازار گواهی سپرده کالایی را فراهم کرد؛ رویدادی که شمار دارایی‌های فعال این بازار را به ۱۴ مورد می‌رساند و دامنه حضور محصولات معدنی در ابزارهای مالی بورس کالا را گسترش می‌دهد. با پذیرش این ۲ انبار، اکسید مولیبدن و کنسانتره مس نیز به فهرست دارایی‌های قابل معامله در بازار گواهی سپرده کالایی اضافه می‌شوند. به این ترتیب تعداد محصولات صنایع معدنی در این بازار به ۷ محصول شامل گندله سنگ‌آهن، شمش سرب، شمش روی، میلگرد، مس کاتد، اکسید مولیبدن و کنسانتره مس افزایش می‌یابد. براساس اطلاعیه مدیریت خزانه‌داری و انبارهای بورس کالای ایران، مشخصات ۲ انبار جدید به شرح زیر است: این انبار در استان کرمان و در مجتمع مس رفسنجان مستقر است. دارایی پایه هر گواهی سپرده کالایی، یک کیلوگرم کنسانتره مس سرچشمه با عیار ۲۲ درصد مس، یک قسمت در میلیون طلا و ۳۰ قسمت در میلیون نقره تعیین شده است. حداقل حجم مجاز خرید این گواهی نیز یک واحد خواهد بود. انبار اکسید مولیبدن در استان کرمان، مجتمع مس شهربابک و در محل انبار خاتون‌آباد قرار دارد. دارایی پایه هر گواهی سپرده، یک کیلوگرم اکسید مولیبدن با عیار ۶۲ درصد وزنی مولیبدن است و حداقل حجم مجاز خرید آن نیز یک گواهی سپرده تعیین شده است. براساس اطلاعیه بورس کالای ایران، زمان گشایش نمادهای معاملاتی این ۲ انبار متعاقباً اعلام خواهد شد.

تلاش برای تأمین پایدار سوخت نیروگاه‌ها در زمستان

سنا | رمضان‌علی سنگدوینی با اشاره به برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده برای تأمین سوخت نیروگاه‌ها در زمستان، افزود: حدود سه هفته پیش، برنامه مربوط به ذخایر سوخت زمستانی و نحوه تأمین نیاز نیروگاه‌ها نهایی شد و در ادامه نیز پیگیری‌ها برای افزایش ذخایر و تأمین پایدار سوخت ادامه دارد. عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه ۳.۲ میلیارد لیتر نفت‌گاز در چارچوب برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده برای تأمین سوخت نیروگاه‌ها پیش‌بینی شده است، افزود: این برنامه به نهاد ریاست‌جمهوری و وزارتخانه‌های نفت و نیرو ارایه شده و افزایش ذخایر سوخت نیز با هدف پاسخ‌گویی به نیاز نیروگاه‌ها در فصل سرد سال در دست پیگیری است. سنگدوینی با اشاره به اهمیت تأمین انرژی در زمستان، به‌ویژه در استان‌های مازندران، گلستان و خراسان شمالی، گفت: تأمین سوخت نیروگاه‌ها و مدیریت مصرف گاز طبیعی از موضوعات مهمی است که در برنامه‌ریزی‌های زمستانی مورد توجه قرار دارد. عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با تأکید بر تلاش برای جلوگیری از خاموشی برق در زمستان امسال، ادامه داد: شرایط امسال نسبت به سال گذشته متفاوت است؛ زیرا برخی تأسیسات پالایشگاهی پارس جنوبی، خطوط لوله فرآورده‌های نفتی و مخازن ذخیره‌سازی نفت‌گاز و بنزین آسیب دیده‌اند و این موضوع، تأمین و ذخیره‌سازی سوخت را با چالش‌هایی مواجه کرده است. او تأکید کرد: با وجود این شرایط، هماهنگی‌ها برای افزایش ذخایر و تأمین سوخت نیروگاه‌ها ادامه دارد و کمیسیون انرژی مجلس نیز در نشست‌های پیش‌رو، این موضوع را با وزارت نفت بررسی و پیگیری خواهد کرد. سنگدوینی اعلام کرد: نشست‌های کمیسیون انرژی مجلس با وزارت نفت در روزهای ۲۷ و ۲۸ مهر برگزار می‌شود و وضعیت ذخایر سوخت و تمهیدات لازم برای تأمین انرژی در زمستان از محورهای مورد بررسی در این نشست‌ها خواهد بود.